

Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)

Export of goods and services at the subregion level (NUTS3)

Raport końcowy
Final report

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
Departament Handlu i Usług Trade and Services Department
Warszawa, wrzesień 2018 Warsaw, September 2018

Wykonawca

Contractor

Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS

Statistics Poland Research and Statistical Education Centre

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Departament Handlu i Usług

Trade and Services Department

Zespół autorski

Editorial team

Katarzyna Bartosiak, Piotr Gradzik, Julita Kapsa, Agnieszka Kaźmierczak, Krzysztof Marczewski, Agnieszka Matulska – Bachura, Beata Mirecka, Sylwia Nowak, Agnieszka Nowińska - Sas

Kierujący

Supervisor

Ewa Adach - Stankiewicz

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Agnieszka Matulska - Bachura

ISBN

Publikacja dostępna na stronie:

Publication available on website:

<http://stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.

Then publishing Statistics Poland data – please indicate the source.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Druk publikacji współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu „Statystyka dla polityki spójności. Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz programowania i monitorowania polityki spójności po 2020 roku”.

Publication print co-financed by the European Union within the project „Statistics for Cohesion Policy. Support for the Monitoring System of Cohesion Policy in Financial Perspective 2014-2020 as well as Programming and Monitoring of Cohesion Policy after 2020”

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208
Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Przedmowa

Wymiana handlowa towarów i usług jako jedna z form międzynarodowych stosunków gospodarczych stanowi bardzo ważny czynnik rozwoju gospodarczego poszczególnych krajów. Informacje na temat wolumenu oraz charakteru wymiany handlowej z zagranicą prowadzonej przez poszczególne kraje pozwalają na określenie stopnia otwartości gospodarek narodowych oraz ich konkurencyjności i potencjału ekonomicznego. Wraz z rozwojem tego zjawiska zwiększa się jednak zapotrzebowanie na obserwację procesów zachodzących w ramach poszczególnych regionów kraju.

Dlatego też, rekomendowany jest rozwój badań prowadzonych przez polską statystykę publiczną w obszarze stosunków gospodarczych z zagranicą w sposób umożliwiający dostarczanie użytkownikom danych na temat eksportu towarów oraz eksportu usług na poziomie regionalnym. Informacje te wykorzystywane są na potrzeby tworzenia polityk i strategii regionalnych, a także do oceny sytuacji społeczno-gospodarczej poszczególnych obszarów kraju.

Opracowanie, które oddajemy w Państwa ręce, stanowi podsumowanie prac zrealizowanych w obszarze badań eksportu towarów oraz eksportu usług na poziomie podregionów, które zostały przeprowadzone w odpowiedzi na systematycznie zgłaszane przez odbiorców zapotrzebowanie na dane statystyczne w tym zakresie. W raporcie zaprezentowano możliwości, jakie dane statystyczne stwarzają w zakresie prezentacji zjawisk dotyczących handlu zagranicznego na poziomie podregionów (NUTS-3).

W zeszytie metodologicznym *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* stanowiącym Aneks do niniejszego raportu znajdują Państwo opis koncepcji badania, którego celem będzie opracowywanie informacji na temat eksportu towarów oraz eksportu usług na poziomie podregionów (NUTS3). Opracowanie rozwiązań proponowanych w raporcie poprzedzone zostały analizą różnych metod badawczych oraz ich oceną pod względem efektywności uzyskanych rezultatów.

Planując dalszy rozwój badań oraz opracowań w tym obszarze będziemy wdzięczni za każdą sugestię dotyczącą elementów oraz uwarunkowań mających wpływ na zjawiska związane z handlem zagranicznym, które mogłyby być przedmiotem przyszłych prac.

Autorzy wyrażają nadzieję, że raport podsumowujący pracę badawczą wraz z zeszytem metodologicznym zawierającym koncepcję badania eksportu towarów i usług na poziomie podregionów spotka się z Państwa pozytywnym przyjęciem. Wdrożenie ww. badania do systemu statystyki publicznej umożliwi dostarczanie odbiorcom danych informacji na temat wartości eksportu towarów i usług na poziomie podregionów, które to stanowią istotny element analiz prowadzonych w ramach oceny sytuacji gospodarczej polskich regionów.

Preface

The trade in goods and services as one of the forms of international economical relationships constitutes very important factor in the economic development of individual countries. Information on the volume as well as the character of foreign trade performed by countries lets us evaluate the degree of openness of national economies as well their competitiveness and economic capability. However, together with the development of this phenomenon the demand for monitoring the processes taking place in the regions of countries has been increasing.

Therefore, it has been recommended to develop the surveys conducted by the Polish official statistics in the area of foreign economic relationships in order to provide users with data on the export of goods and services at the regional level. This information are used for the needs of establishing the regional policies and strategies as well as evaluating the social and economical situation of individual regions of country.

The elaboration submitted into your hands constitutes a summary of the works conducted in the scope of study on export of goods and services at the subregion level, which have been carried out as a response to the demand for statistical data in this area systematically reported by data users. In the report the possibilities the statistical data creates for presenting information on foreign trade at the subregion level (NUTS-3).

In the methodological handbook Export of goods and services at the subregion level (NUTS3) as an Annex to this report you shall find the description of concept of survey aiming at the compilation of information on export of goods as well as export of services at the subregion level (NUTS3). The development of solutions suggested in the report was preceded by analyses of various research methods as well as their assessment regarding the effectiveness of gained results.

Planning the further development of surveys and elaborations in this area we would be very grateful for any suggestion concerning elements and determinants which influence the foreign trade related phenomena which could be the subject of future works.

The authors hope that this report summing up the research with the enclosed methodological handbook will receive positive comments from the Readers. Implementing the above mentioned survey into the system of official statistics will enable to provide data receivers with information on the export of goods and services at the subregion level. This information constitutes significant element of analyses conducted within the evaluation of economical situation of Polish regions.

Przedmowa.....	3
<i>Preface</i>	4
Ważniejsze skróty.....	6
<i>Major abbreviations</i>	6
I. Wstęp	7
<i>I. Introduction</i>	8
II. Synteza	9
<i>II. Synthesis</i>	11
III. Zadania zrealizowane w ramach pracy badawczej.....	13
1. I etap pracy badawczej.....	13
2. II etap pracy badawczej	14
3. III etap pracy badawczej	17
IV. Metodologie wykorzystane w ramach pracy badawczej.....	21
V. Eksperymentalne naliczenie danych	22
1. Eksport towarów	22
2. Eksport usług	27
VI. Wnioski i rekomendacje	32
Bibliografia.....	34
Spis tablic.....	35
Wykaz załączników	36

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Pełna nazwa <i>Complete name</i>
BJS	Baza Jednostek Statystycznych <i>Database of Statistical Units</i>
CN	Nomenklatura Scalona CN <i>Combined Nomenclature CN</i>
DNU-K	Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług za kwartał ... <i>Quarterly report on international exchange of services for the quarter ...</i>
DNU-R	Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług za rok <i>Annual report on the international exchange of services for the year</i>
ETiU	Sprawozdanie o eksporcie towarów i usług na poziomie podregionów w 2016 r <i>Report on the export of goods and services at subregion level in 2016</i>
EXTRASTAT	system wymiany towarowej z "krajami trzecimi" czyli niebędącymi członkami Unii Europejskiej <i>system of trade in goods with the "third countries; i.e non-EU countries</i>
INTRASTAT	system wymiany towarowej pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej <i>system of trade in goods between the EU Member States</i>
NTS	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych <i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>
NUTS	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych <i>Classification of Territorial Units for Statistics</i>
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności <i>Polish Classification of Activities</i>
PKWiU	Polska Klasyfikacja Towarów i Usług <i>Polish Classification of Goods and Services</i>
POPT	Program Operacyjny Pomoc Techniczna <i>Operational Program Technical Assistance</i>
REGON	Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej <i>National Official Business Register</i>
SOZP	Szczegółowy opis przedmiotu zamówienia <i>Detailed description of the subject of the contract</i>
SP	Roczna ankieta przedsiębiorstw <i>Annual business survey</i>
tys.	tysiąc <i>thousand</i>
zł	złoty <i>złoty</i>
%	procent <i>percent</i>

I. Wstęp

Niniejszy dokument jest raportem końcowym stanowiącym podsumowanie pracy badawczej *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* realizowanej w ramach projektu *Statystyka dla polityki spójności. Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz programowania i monitorowania polityki spójności po 2020 roku*.

Głównym celem pracy badawczej było opracowanie metodologii badania pozyskującego informacje na temat eksportu towarów oraz eksportu usług na poziomie podregionów (NUTS3), a następnie na jej podstawie przeprowadzenie badania pilotażowego. Produktem końcowym przeprowadzonej pracy badawczej jest zeszyt metodologiczny *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* zawierający zasady metodologiczno-organizacyjne badania, którego celem będzie opracowywanie informacji na temat eksportu towarów i usług na poziomie podregionów. Informacje te stanowią uzupełnienie danych dotychczas opracowywanych w ramach regularnych badań statystyki publicznej prowadzonych w obszarze handlu zagranicznego towarami i międzynarodowego handlu usługami.

Praca badawcza została podjęta w celu zabezpieczenia potrzeb informacyjnych zgłaszanych przez użytkowników danych, w tym w szczególności przez jednostki administracji publicznej, a także środowiska naukowe. Obserwacja zjawisk w obszarze stosunków handlowych z zagranicą na poziomie kraju prowadzona jest przez statystykę publiczną od wielu lat. Jednak ze względu na wzrost zapotrzebowania na informacje, które wykorzystywane są na potrzeby realizacji polityk i strategii regionalnych, rekomendowany jest rozwój prowadzonych badań w sposób umożliwiający dostarczanie użytkownikom informacji na temat eksportu towarów oraz eksportu usług w ujęciu regionalnym.

Koncepcja badania umożliwiającego prezentowanie informacji na temat handlu zagranicznego towarami oraz międzynarodowego handlu usługami na poziomie podregionów, która została zaprezentowana w zeszycie metodologicznym, stanowi efekt prac przeprowadzonych przez zespół badawczy składający się z ekspertów w dziedzinie badań handlu zagranicznego towarami oraz międzynarodowego handlu usługami, w tym także przedstawicieli środowiska naukowego zajmujących się podjętym obszarem badawczym. W pracach niezbędny był także udział programistów, którzy odpowiedzialni byli za informatyczną obsługę badania pilotażowego.

Niniejszy raport zawiera opis prac przeprowadzonych w ramach pracy badawczej w okresie od kwietnia 2017 r. do września 2018 r. II rozdział raportu wyszczególnia działania przeprowadzone w ramach pracy badawczej, a także cele oraz rezultaty poszczególnych etapów pracy badawczej. Ponadto, w rozdziale tym wskazano produkty końcowe będące efektem pracy badawczej. W III rozdziale wyszczególnione zostały zadania realizowane w ramach poszczególnych etapów pracy badawczej. IV rozdział zawiera informacje na temat metodologii badań wykorzystanych w ramach podjętych działań, natomiast V rozdział poświęcony został opisowi procedury eksperymentalnego naliczenia, która to stanowiła podstawę do opracowania koncepcji docelowej badania na temat eksportu towarów i eksportu usług na poziomie podregionów kraju. W VI rozdziale przedstawiono wnioski i rekomendacje będące efektem przeprowadzonej pracy badawczej.

Integralną część raportu stanowi zeszyt metodologiczny *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)*, który zawiera zasady metodologiczno-organizacyjne badania mającego na celu opracowywanie informacji na temat eksportu towarów i usług na poziomie podregionów (Aneks).

I. Introduction

This paper is a final report constituting the summary of the research study Export of goods and services at the subregion level (NUTS3) conducted within the project „Statistics for Cohesion Policy. Support for the Monitoring System of Cohesion Policy in Financial Perspective 2014-2020 as well as Programming and Monitoring of Cohesion Policy after 2020”.

The main purpose of this research study was to develop the methodology for survey which collects information on the export of goods and export of services at the subregion level (NUTS3), and then basing on this methodology to conduct the pilot study. The final product of carried out research study was the methodological handbook Export of goods and services at the subregion level (NUTS3) containing the methodological and organisational principles of survey which will aim at compiling information on export of goods and export of services at the subregion level. This information constitutes the supplement to data so far produced within the regular surveys conducted by official statistics in the area of foreign trade and international trade in services statistics.

The research study has been undertaken in order to meet the information needs reported by data users, in particular by entities of public administration as well as research environment. The monitoring of phenomena in the areas of foreign trade relationships at the country level has been conducted by official statistics for many years. Nevertheless, due to the increase in demand for information which are used for the needs of performing regional policies and strategies, it is recommended to develop the so far conducted surveys in order to provide data users with information on export of goods and export of services at the regional level.

The concept of survey which will enable to produce information on foreign trade in goods and international trade in services at the subregion level, which has been presented in the methodological handbook, constitutes the result of works conducted by the research team. The team consisted of experts in the area of foreign trade statistics and international trade in services statistics, within this the representatives of research environment dealing with the undertaken research area. In the works the participation of IT programists, which were responsible for IT works, was also inevitable.

This report contains description of the works carried out within the research study in the period from April 2017 to September 2018. The chapter II specifies the actions carried out within the research study as well as the purposes and results of each its stage. Moreover, in this chapter the final products of study were listed. In the chapter III the tasks conducted within the research study were detailed. The chapter IV contains information on the methodologies of surveys which were applied within the undertaken works, when the chapter V is devoted to the description of the procedure for experimental data compilation which was the base for establishing the concept of final survey on the export of goods and export of services at the subregion level. In the chapter VI conclusions and recommendations as a result of conducted research study were presented.

The integral part of report the methodological handbook Export of goods and services at the subregion level (NUTS3) which includes the methodological and organisational principles of survey aiming at compiling information on export of goods and export of services at the subregion level (see in Annex).

II. Synteza

Praca badawcza *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* przeprowadzona została zgodnie ze sposobem i harmonogramem realizacji badania przewidzianym w szczegółowym opisie przedmiotu zamówienia (SOPZ). W wyniku podjętych działań osiągnięty został zarówno główny cel pracy badawczej, tj. ustalenie metodologii badania umożliwiającego opracowywanie informacji na temat eksportu towarów oraz eksportu usług na poziomie podregionów (NUTS3), jak również cele szczegółowe przewidywane dla niniejszej akcji.

Praca badawcza realizowana była etapowo. W I-szym etapie opracowana została metodologia badania pilotażowego, w ramach którego od rezydentów¹ gospodarki narodowej zebrano informacje umożliwiające przyporządkowanie wartości eksportu towarów, czy wartości usług świadczonych nierezydentom² do podregionu, w którym zlokalizowane były siedziby ich producenta lub usługodawcy. Informacje te stanowiły uzupełnienie danych dotychczas pozyskiwanych w ramach regularnych badań statystyki publicznej prowadzonych w obszarze handlu zagranicznego towarami i międzynarodowego handlu usługami. Oczekiwanym rezultatem prac był zeszyt metodologiczny *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)*.

Celem II etapu pracy badawczej było przeprowadzenie badania pilotażowego zgodnie z zasadami metodologicznymi opracowanymi w ramach I etapu, w tym w szczególności zebranie bezpośrednio od rezydentów gospodarki narodowej informacji charakteryzujących dokonywane przez nich transakcje w zakresie eksportu towarów, czy dostarczania usług nierezydentom. Następnie dane pozyskane od respondentów poddano analizie, a na ich podstawie przygotowany został zestaw danych wynikowych, które zostały wykorzystane w kolejnym etapie pracy badawczej. Ponadto, uwzględniając doświadczenia zdobyte w trakcie realizacji badania pilotażowego opracowano wytyczne co do zakresu informacyjnego formularza, który mógłby w przyszłości stanowić narzędzie służące zbieraniu danych w ramach regularnego badania realizowanego przez statystykę publiczną.

Działania podjęte w trakcie III etapu pracy badawczej polegały na weryfikacji i ocenie zasad metodologicznych opracowanych na potrzeby badania pilotażowego. Proponowane zmiany uwzględniły doświadczenia zdobyte w trakcie badania pilotażowego, jak również wnioski i zalecenia wynikające z prac analitycznych przeprowadzonych w ramach III etapu pracy badawczej. Weryfikacji poddano zeszyt metodologiczny *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* utworzony w I etapie pracy badawczej. Przygotowane zostały także rekomendacje dotyczące kolejnych edycji badania. Ponadto, opracowano procedurę naliczania danych na temat wartości eksportu towarów oraz wartości eksportu usług na poziomie podregionów, która została włączona do zeszytu metodologicznego.

¹Rezydenci - podmioty gospodarki narodowej mające siedzibę w kraju oraz osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania w kraju posiadające zdolność zaciągania zobowiązań i nabywania praw we własnym imieniu oraz znajdujące się w kraju oddziały, przedstawicielstwa.

² Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (Dz. U. z 2012 r. poz. 826, z późn. zm.), nierezydentami są:

a. osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania za granicą oraz osoby prawne mające siedzibę za granicą, a także inne podmioty mające siedzibę za granicą, posiadające zdolność zaciągania zobowiązań i nabywania praw we własnym imieniu; nierezydentami są również znajdujące się za granicą oddziały, przedstawicielstwa i przedsiębiorstwa utworzone przez rezydentów,

b. obce przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne i inne obce przedstawicielstwa oraz misje specjalne i organizacje międzynarodowe, korzystające z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych.

Głównym rezultatem przeprowadzonej pracy badawczej było ustalenie koncepcji badania, w ramach którego opracowywane będą informacje na temat eksportu towarów oraz eksportu usług na poziomie podregionów. Zgodnie z koncepcją badania prezentowaną w zeszycie metodologicznym *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* badanie eksportu towarów i usług na poziomie podregionów realizowane będzie w ramach dwóch odrębnych modułów, z których jeden dedykowany będzie eksportowi towarów, drugi natomiast eksportowi usług.

W ramach każdego z modułów zaplanowana jest realizacja co 5 lat badania cyklicznego pozyskującego bezpośrednio od rezydentów gospodarki narodowej zaangażowanych w wymianę międzynarodową informacji na temat lokalizacji faktycznego producenta eksportowanych towarów, czy faktycznego usługodawcy.

W przypadku badania cyklicznego poświęconego eksportowi towarów na poziomie podregionów konieczne będzie wdrożenie do statystyki publicznej nowego badania pozyskującego wymagane dane. Informacje dotyczące wartości eksportu towarów opracowywane są na podstawie danych zbieranych przez służby celne. Dlatego też, uruchomienie nowego badania będzie wymagać nawiązania współpracy z nową grupą respondentów.

W celu wdrożenia badania cyklicznego poświęconego eksportowi usług na poziomie podregionów rozszerzeniu ulegnie zakres przedmiotowy badania *Międzynarodowy handel usługami*. Informacje na temat lokalizacji faktycznego usługodawcy będą zbierane w ramach odrębnego modułu stanowiącego uzupełnienie ww. badania.

Ponadto, dla lat sprawozdawczych pomiędzy badaniami cyklicznymi informacje na temat wartości eksportu towarów, czy wartości eksportu usług ogółem na poziomie podregionów opracowywane będą wtórnie zgodnie z procedurami wypracowanymi w ramach pracy badawczej.

Wyniki pracy badawczej *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* znalazły odzwierciedlenie w następujących produktach końcowych:

- niniejszy raport końcowy stanowiący podsumowanie prac zrealizowanych w ramach projektu;
- zmodyfikowany zeszyt metodologiczny *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* zawierający zasady metodologiczno-organizacyjne badania, którego celem będzie opracowywanie informacji na temat eksportu towarów i usług na poziomie podregionów (*Aneks*);
- zestaw danych na temat:
 - wartości i struktury eksportu towarów na poziomie podregionów opracowany w oparciu o dane pozyskane w ramach badania pilotażowego, badania handlu zagranicznego towarami oraz przy wykorzystaniu procedury naliczania danych ustalonej w ramach niniejszej pracy badawczej na potrzeby eksportu towarów (*Załącznik nr 1*);
 - struktury wartości eksportu usług na poziomie podregionów opracowany w oparciu o dane pozyskane w ramach badania pilotażowego i przy wykorzystaniu procedury naliczania danych ustalonej w ramach niniejszej pracy badawczej na potrzeby eksportu usług (*Załącznik nr 2*).

II. Synthesis

The research study *Export of goods and services at the subregion level (NUTS3)* was conducted in compliance with the way and timetable foreseen in the detailed description of subject order (SOPZ). As a result of undertaken action both the main purpose of research study, i.e. compilation of the methodology for survey which collects information on the export of goods and export of services at the subregion level (NUTS3) as well as detailed purposes foreseen for the action were fulfilled.

The research study has been conducted in stages. In the 1st stage the methodology of pilot study which was conducted in order to collect from residents³ of national economy information which enables to assign the value of export of goods and the value of services provided to non-residents⁴ to the subregion in which the residence of their producers or services provider were located. This information constituted the supplement to data so far compiled within the regular surveys conducted by official statistics in the area of foreign trade in goods and international trade in services. The expected result of works the methodological handbook *Export of goods and services at the subregion level (NUTS3)* was.

The purpose of the 2nd stage of research study was to conduct the pilot study in compliance with the methodological principles established with the 1st stage, within this in particular to collect directly from residents of national economy information characterizing the transactions performed in the area of export of goods or provision of services to non-residents. Then data obtained from respondents were analyzed and the set of information results was compiled basing on them. Moreover, regarding the experiences gained during the pilot study the recommendations on the informative scope of questionnaire which could be used in future as a tool for data collection within the regular survey conducted by official statistics were developed.

The actions undertaken during the 3rd stage of research study relied on modifying and evaluating the methodological principles compiled for the needs of pilot study. The suggested changes regarded the experiences gained during the pilot study as well as the conclusions and recommendations resulting from analytical works carried out within the 3rd stage of study. The methodological handbook *Export of goods and services at the subregion level (NUTS3)* compiled within the 1st stage of action has been verified. The recommendations concerning the consecutive editions of survey was also prepared. Moreover, the procedure for compiling data on the value of export of goods and the value of export of services was developed. It was included in the methodological handbook.

The main result of conducted research study was to establish the concept of survey which aims at compiling information on the export of goods and export of services at the subregion level. In accordance with the concept of survey presented in the methodological handbook *Export of goods and services at the subregion level (NUTS3)* the survey of export of goods and services at the

³ Residents – entities of national economy having their seats in the country and natural persons having their place of residence in the country which have capacity to incur obligations and acquire rights in their own name as well as branches, agencies having seats in the country.

⁴ Pursuant to the Act of 27 July 2002 *Prawo dewizowe*, non-residents are:

a. natural persons having their place of residence abroad and legal persons having their seat abroad, as well as other entities having their seat abroad which have the capacity to incur obligations and acquire rights in their own name; non-residents shall also be branches, agencies and enterprises established by residents abroad.

b. foreign diplomatic representation offices, consular offices and other foreign representation offices and special missions which enjoy diplomatic or consular immunities and privileges.

subregion level shall be conducted within two separate modules. One of module will be dedicated to the export of goods while another one to the export of services.

Within each of modules it is planned to conduct every 5 years cyclical survey which will obtain directly from resideNUTS of national economy which are engaged into international trade information on the placement of actual producers of goods or actual services provider.

In case of the cyclical survey devoted to the export of goods at the subregion level it will be necessary to implement into the official statistics new survey which will collect necessary data. Nowadays, information on export and import of goods is compiled basing on information collected by customs service. Therefore, launching new survey will require establishing the cooperation with new group of respondents.

In order to implement the cyclical survey devoted to the export of services at the subregion level the objective scope of International trade in services survey will be expanded. Information on the placement of actual services provider will be collected within the supplement module to above mentioned survey.

Moreover, for the reporting years between the cyclical survey information on total value of export of goods and total value of export of services at the subregion level will be compiled the derivatively according to the procedure developed within the research study.

The results of research study Export of goods and services at the subregion level (NUTS3) were reflected in the following final products:

- *final report summing up the works carried out within the project;*
- *modified methodological handbook Export of goods and services at the subregion level (NUTS3) containing the methodological and organizational principles of survey aiming at compiling information on export of goods and services at the subregion level (Annex).*
- *datasets concerning:*
 - *the value and structure of export of goods at the subregion level compiled basing on data collected within the pilot study, foreign trade survey as well as using the procedure for data compilation established within this research study in the scope of export of goods (Appendix 1);*
 - *the structure of export of services at the subregion level compiled basing on data collected within the pilot study as well as using the procedure for data compilation established within this research study in the scope of export of services (Appendix 2).*

III. Zadania zrealizowane w ramach pracy badawczej

Praca badawcza była realizowana w okresie od kwietnia 2017 r. do września 2018 r. w trzech etapach.

1. I etap pracy badawczej

W ramach I etapu pracy badawczej zespół projektowy opracował wstępną koncepcję badania, którego celem było pozyskanie informacji o obrotach w zakresie handlu towarami i usługami z zagranicą na poziomie podregionów (NUTS3). Podstawowym założeniem planowanego badania było dotarcie do grupy podmiotów, które aktywnie uczestniczą w wymianie handlowej z zagranicą, co ustalono na podstawie obowiązków sprawozdawczych realizowanych dla statystyki publicznej w zakresie badań dotyczących handlu zagranicznego towarami oraz międzynarodowego handlu usługami.

Zaproponowane rozwiązania wynikają m.in. z dotychczasowych doświadczeń zdobytych podczas pracy badawczej *Handel zagraniczny w województwach (NUTS2)* realizowanej w latach 2014-2015 w ramach *Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna (POPT)*⁵, jak również tych pozyskanych w trakcie prowadzenia bieżących badań statystycznych, których tematyka związana jest z handlem zagranicznym towarami oraz międzynarodowym handlem usługami.

Wybór podregionu (NUTS3) jako poziomu badania podyktowany został możliwością porównania uzyskanych wyników z informacjami o produkcie krajowym brutto. Dane o eksporcie w podziale na główne grupy towarowe i usługowe oraz kierunki tej wymiany miały stanowić materiał umożliwiający pogłębione analizy potencjału eksportowego podregionów.

W ramach I etapu przeprowadzono następujące prace:

- 1) Opracowano metodologię badania pilotażowego mającego na celu pozyskanie informacji o wielkości oraz kierunkach eksportu według głównych grup towarów i usług na poziomie podregionów wraz z wytypowaniem populacji do badania pilotażowego, w tym w szczególności:
 - dokonano wyboru metody badawczej umożliwiającej osiągnięcie założonego celu pracy badawczej - przyjęto, że optymalnym rozwiązaniem będzie przeprowadzenie badania pilotażowego, w ramach którego zebrane zostaną od respondentów dane charakteryzujące ich transakcje z tytułu eksportu towarów i dostarczania usług nierezydentom;
 - ustalono zakres podmiotowy i przedmiotowy badania pilotażowego - w oparciu o informacje opracowywane w ramach badań: *Realizacja międzynarodowego handlu towarami w wyrażeniu ilościowo-wartościowym* oraz *Międzynarodowy handel usługami*, jak również doświadczenia zdobyte w ramach pracy badawczej *Handel zagraniczny w województwach (NUTS2)*;
 - przyjęto, że pomimo realizacji dwóch odrębnych badań dotyczących handlu zagranicznego towarami i międzynarodowego handlu usługami, przeprowadzone zostanie jedno badanie pilotażowe obejmujące swoim zakresem przedmiotowym zarówno eksport towarów, jak i usług - przedsiębiorstwa zaangażowane w wymianę handlową z zagranicą często realizują jednocześnie obroty towarowe, jak i usługowe;

⁵Raport końcowy z pracy badawczej dostępny na stronie: http://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultstronaopisowa/5808/1/1/raport_handel_zagraniczny.pdf

- uzgodniono sposób doboru jednostek do kartoteki badania;
 - przygotowano projekt formularza badania pilotażowego ETiU *Sprawozdanie o eksporcie towarów i usług na poziomie podregionów w 2016 r.*;
 - opracowano ogólne zasady realizacji badania pilotażowego;
 - przygotowano wstępny algorytm opracowania wyników z badania pilotażowego oraz zakres informacji wynikowych, które zostaną udostępnione użytkownikom zewnętrznym;
- 2) Przygotowano prototyp formularza badania pilotażowego w wersji elektronicznej;
 - 3) Ustalono sposób przetwarzania danych oraz wymagania techniczne określające format danych w bazie danych badania pilotażowego;
 - 4) Uzgodniono zasady organizacji badania pilotażowego wraz ze szczegółowym harmonogramem realizacji poszczególnych etapów prac;
 - 5) Przygotowano wstępny algorytm oszacowania wielkości błędu związanego z brakiem możliwości pełnej identyfikacji regionalnych obrotów z tytułu eksportu towarów i dostarczania usług nierezydentom.

Istotnym elementem działań podjętych w ramach I etapu pracy badawczej było spotkanie robocze członków Zespołu projektowego, które odbyło się w Centrum Badań i Edukacji Statystycznej w Jachrance w dniach 26-27 sierpnia 2017 r. Ponadto, podczas przygotowywania zasad metodologicznych do badania pilotażowego rozpatrywano następujące zagadnienia:

- charakterystykę podmiotów wybranych do badania poprzez rozpoznanie ich rodzajów działalności (jednostki produkcyjne, handlowe, usługowe);
- możliwości wykorzystania informacji o jednostkach lokalnych badanego przedsiębiorstwa;
- okres sprawozdawczy badania pilotażowego;
- kryteria doboru jednostek sprawozdawczych do kartoteki badania pilotażowego;
- wprowadzenie do formularza badania pilotażowego działu poświęconego informacjom jakościowym na temat działalności eksportowej respondenta (głównie w zakresie dalszych planów i dostrzeganych barier);
- konieczność stworzenia sprawnego kanału komunikacji z respondentami poprzez stronę internetową;
- przeprowadzenie dodatkowej ankiety wśród podmiotów-nierezydentów uczestniczących w handlu zagranicznym towarami.

Produktem stanowiącym efekt działań zrealizowanych w ramach I etapu pracy badawczej jest zeszyt metodologiczny *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)*, w którym opisane zostały wyszczególnione powyżej elementy zasad metodologiczno-organizacyjnych badania pilotażowego.

2. II etap pracy badawczej

Głównym celem prac podjętych przez zespół badawczy w ramach II etapu było przeprowadzenie badania pilotażowego pozyskującego informacje na temat wartości eksportu towarów i usług w ujęciu regionalnym. Doświadczenia zdobyte w trakcie realizacji badania pilotażowego wyznaczyły kierunek prac do wykonania w III etapie pracy badawczej.

Prace zrealizowane w ramach II etapu pracy objęty:

- 1) prace przygotowawcze do badania pilotażowego, w tym w szczególności związane z opracowaniem elektronicznej aplikacji do pozyskiwania danych objętych zakresem przedmiotowym badania pilotażowego;
- 2) realizację badania pilotażowego zgodnie z zasadami metodologicznymi wypracowanymi w ramach I etapu pracy badawczej;
- 3) pozyskanie danych od respondentów poprzez platformę CORstat, włączając monitorowanie procesu zbierania danych i zarządzania kontaktami z jednostkami sprawozdawczymi;
- 4) analizę danych jednostkowych przekazanych przez respondentów w ramach formularza badania pilotażowego;
- 5) przygotowanie tablic wynikowych zawierających zaagregowane informacje zebrane od respondentów na temat wartości eksportu towarów i usług w podziale według głównych grup towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3) oraz województw (NUTS2);
- 6) analizę uzyskanych wyników pod kątem możliwości ich bezpośredniego wykorzystania do opracowania informacji na temat eksportu towarów, czy dostarczania usług nierezydentom na poziomie podregionów (NUTS3) oraz województw (NUTS2);
- 7) opracowanie wytycznych do koncepcji opracowywania informacji o wartości eksportu towarów, czy wartości usług dostarczanych nierezydentom na poziomie podregionów, w tym w szczególności odnośnie zakresu podmiotowego i przedmiotowego badania docelowego oraz zakresu informacyjnego formularza służącego jako narzędzie do zbierania danych;
- 8) przygotowanie bazy danych wynikowych opracowanych na podstawie informacji uzyskanych w ramach badania pilotażowego;
- 9) zestawienie prac zaplanowanych do przeprowadzenia w III etapie przy uwzględnieniu głównego celu pracy badawczej.

Realizacja badania pilotażowego umożliwiła:

- przetestowanie możliwości wypełnienia przez respondentów formularza badania oraz sprawdzenie, czy jednostki sprawozdawcze są w stanie dostarczyć wymagany zakres informacji;
- przetestowanie rozwiązań metodologiczno-organizacyjnych badania opracowanych w ramach I etapu pracy badawczej i zawartych w zeszycie metodologicznym *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)*;
- zebranie od respondentów danych charakteryzujących dokonywane przez nich transakcje związane z eksportem towarów i usług;
- przygotowanie tablic wynikowych z informacjami na temat wartości i kierunków eksportu towarów i usług w podziale według głównych grup towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3), a następnie na poziomie województw (NUTS2);
- przygotowanie wniosków i rekomendacji w zakresie koncepcji opracowywania danych na temat eksportu towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3), w tym co do zakresu podmiotowego i przedmiotowego badania pozyskującego dane od respondentów, jak również działań do podjęcia w ramach III etapu pracy badawczej.

W oparciu o doświadczenia zdobyte w trakcie realizacji II etapu pracy badawczej opracowano następujący **zestaw wniosków i rekomendacji** w zakresie dalszych działań w obszarze pomiaru wartości eksportu towarów i usług na poziomie regionalnym:

- 1) Na podstawie analizy raportu kompletności odpowiedzi uzyskanych w trakcie badania pilotażowego oraz wyników zebranych od respondentów należy stwierdzić, że dane uzyskane w trakcie badania pilotażowego nie mogą być bezpośrednio wykorzystane do opracowania informacji na temat wartości eksportu towarów i usług na poziomie województw, czy podregionów. Przyczyną tego jest zbyt niski wskaźnik odpowiedzi uzyskanych w pilotażu oraz ich nierównomierny rozkład w układzie regionalnym.
- 2) Dane zebrane w ramach badania pilotażowego mogą jednak zostać wykorzystane do opracowania informacji na temat eksportu towarów i usług na poziomie województw, czy podregionów przy zastosowaniu odpowiednich metod statystycznych.
- 3) Ze względu na nieustannie rosnący udział wartości eksportu towarów realizowanego przez jednostki niebędące podmiotami gospodarki narodowej (tj. nieposiadające numeru REGON) rekomendowane jest przeprowadzenie wśród tych jednostek ankiety, której celem będzie próba pozyskania informacji, czy towary będące przedmiotem wymiany wyprodukowane zostały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jeśli tak, to w jakiej części i w którym województwie.
- 4) W przypadku podjęcia decyzji odnośnie wprowadzenia do statystyki publicznej badania pozyskującego dane na temat lokalizacji producenta eksportowanego towaru bądź usługodawcy usług dostarczanych nierezydentom formularz opracowany na potrzeby badania pilotażowego musi zostać zmodyfikowany w sposób umożliwiający respondentom dostarczenie wymaganych danych, które zabezpieczą potrzeby związane z opracowaniem danych na poziomie regionalnym. Przed wszystkim, należy:
 - zredukować liczbę pozycji towarowych, czy usługowych koniecznych do wykazania przez respondenta, np. poprzez wyznaczenie pozycji o najwyższych udziałach w wartości eksportu, ustalenie udziału wartości eksportu pokrywających 80% wartości eksportu;
 - ograniczyć liczbę pól na formularzu do wypełnienia, np. usunąć pola dotyczące powiązań występujących pomiędzy stronami transakcji;
 - zrezygnować z informacji na temat kontrahenta transakcji, w tym m.in. na temat nazwy kontrahenta;
 - zastosować odpowiedni poziom klasyfikacji Nomenklatury Scalonej CN dla towarów, który wyeliminuje respondentowi konieczność dodatkowych przeliczeń;
 - zweryfikować założenia do kontroli logiczno-rachunkowej formularza poprzez wprowadzenie możliwości występowania tzw. błędów miękkich⁶;
 - wprowadzić opcje odpowiedzi, których brak został zidentyfikowanych w trakcie badania pilotażowego;
 - udoskonalić szatę graficzną formularza oraz jego funkcjonalność.

⁶ Błędy miękkie – pojęcie stosowane m.in. w statystyce publicznej - błędy identyfikowane w trakcie kontroli logiczno-rachunkowej danych wprowadzanych przez respondentów do formularzy statystycznych, których pozostawienie nie blokuje dalszego wypełniania formularza ani jego zatwierdzenia.

- 5) Zakres podmiotowy badania nie powinien ulec zmianie, należy natomiast rozważyć realizację badania na próbie oraz ustalić sposób jej doboru.

3. III etap pracy badawczej

Zgodnie z wnioskami oraz rekomendacjami w zakresie dalszych kierunków działań podejmowanych w pracy badawczej w III etapie pracy badawczej zrealizowano następujące prace:

- 1) Przeprowadzenie wśród jednostek niebędących podmiotami gospodarki narodowej ankiety na temat lokalizacji produkcji towarów eksportowanych przez te jednostki z terytorium RP.

Ze względu na specyfikę badania handlu zagranicznego towarami zbiór danych wynikowych obejmuje informacje na temat wartości towarów przekraczających granice Rzeczypospolitej Polskiej niezależnie od tego, czy podmiot dokonujący wymiany jest podmiotem gospodarki narodowej. W związku z tym w bazie danych statystycznych handlu zagranicznego znajdują się pozycje eksportu, które nie mogą być przyporządkowane do konkretnych podmiotów gospodarki narodowej. Sytuacje te dotyczą podmiotów, które nie mają numeru REGON, tj.: podmiotów zagranicznych, podmiotów realizujących handel towarami specyficznymi, np. energią elektryczną, sprzedaż-kupno ryb na pełnym morzu, czy też grupy podmiotów, które znalazły się poniżej podstawowego progu statystycznego wyznaczonego w ramach systemu INTRASTAT⁷. Wśród tych podmiotów najwyższy udział w wartości eksportu towarów ogółem stanowią obroty podmiotów zagranicznych. W 2016 r. udział wartości eksportu towarów realizowanego przez te podmioty w wartości eksportu towarów ogółem wyniósł 19,7%, podczas gdy w 2010r. - 13,0%.

Dlatego też, w przypadku podmiotów zagranicznych podjęto decyzję o przeprowadzeniu wśród nich ankiety, której celem było pozyskanie informacji, czy towary będące przedmiotem wymiany realizowanej z terytorium RP wyprodukowane zostały na terytorium kraju, a jeśli tak, to w jakiej części i w którym województwie.

Jednostki będące nierezydentami zidentyfikowano w oparciu o dane zawarte w bazie danych jednostkowych handlu zagranicznego. Jednostki te oznaczane są w zbiorze z tzw. sztucznym REGON-em (99999999999999). Ankiety rozesłano drogą mailową do 26 nierezydentów.

W ankiecie skierowano do podmiotów pytanie, czy towary eksportowane przez dane przedsiębiorstwo z terytorium RP zostały wyprodukowane w Polsce. W przypadku pozytywnej odpowiedzi, jednostki proszone były o wskazanie województwa, w którym zlokalizowana była produkcja towarów będących przedmiotem wymiany.

W wyniku przeprowadzonej ankiety, pomimo jej kilkukrotnego przestania, informację zwrotną otrzymano tylko od jednej jednostki, która zadeklarowała, iż towary przez nią eksportowane zostały wytworzone w Polsce, w Augustowie.

- 2) Identyfikacja metod statystycznych możliwych do wykorzystania przy opracowywaniu informacji na temat wartości eksportu towarów i usług na poziomie województw i podregionów, ich analiza i wybór metody.

Ze względu na niską kompletność badania pilotażowego oraz nierównomierny rozkład odpowiedzi w układzie regionalnym dane uzyskane w trakcie badania pilotażowego nie mogły zostać bezpośrednio wykorzystane do opracowania informacji na temat wartości eksportu towarów i wartości eksportu usług na poziomie podregionów.

⁷ INTRASTAT - system statystyki obrotów towarowych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

Przyjęto jednak, iż informacje zebrane od eksporterów mogą posłużyć do naliczenia informacji o wartościach eksportu na poziomie podregionów przy wykorzystaniu metod statystycznych.

Rozważano zastosowanie m.in. metod wielowymiarowej analizy porównawczej, czy metod analizy danych indywidualnych. Biorąc pod uwagę niereprezentatywny charakter wyników uzyskanych w ramach badania pilotażowego metoda analizy korespondencji, podobnie jak szereg innych rozwiązań proponowanych w tym obszarze, nie znalazła zastosowania. Niezasadne byłoby także wykorzystanie metody estymacji poprzez dopasowanie, która ma na celu ocenę efektu oddziaływania danego czynnika na obserwowane zjawisko.

Dlatego też, przystąpiono do analizy wyników uzyskanych w badaniu pilotażowym w aspekcie informacji, które dostępne są dla statystyki publicznej. Podjęto próbę ustalenia zależności występujących pomiędzy zmiennymi ekonomicznymi charakteryzującymi działalność gospodarczą podmiotów zaangażowanych w wymianę handlową z zagranicą, takimi jak: przychody ze sprzedaży produktów na eksport oraz przychody ze sprzedaży towarów i materiałów na eksport, a wartością eksportu towarów, czy usług będących efektem własnej produkcji. W tym celu wykorzystano dane pochodzące z następujących badań statystyki publicznej:

- 1.51.08 *Realizacja międzynarodowego handlu towarami w wyrażeniu ilościowo-wartościowym,*
- 1.51.09 *Międzynarodowy handel usługami,*
- 1.61.05 *Roczne badanie działalności gospodarczej przedsiębiorstw.*

Ze względu na odmienną specyfikę przedmiotu wymiany międzynarodowej analizy prowadzono odrębnie dla eksportu towarów oraz eksportu usług.

W toku prac ustalono, iż w przypadku większości przedsiębiorstw, które wzięły udział w badaniu pilotażowym udział wartości eksportu towarów wyprodukowanych w siedzibie jednostki sprawozdawczej odpowiada udziałowi przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w wartości przychodów ze sprzedaży na eksport ogółem ustalonym na podstawie danych SP *Roczna ankieta przedsiębiorstwa*. W przypadku usług dostarczanych nierezydentom zależności zachodzące pomiędzy udziałem wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w przychodach ze sprzedaży na eksport ogółem⁸ a wartością usług świadczonych nierezydentom przez jednostkę sprawozdawczą nie są już tak jednoznaczne. Wynika to z faktu, iż eksport towarów realizowany jest głównie przez podmioty prowadzące działalności wytwórcze, czy też handlowe, podczas gdy usługi świadczone są nierezydentom przez podmioty całej gospodarki narodowej, także w ramach drugorzędnej ich działalności.

Mając na celu opracowanie informacji na temat wartości eksportu towarów i wartości eksportu usług z podziałem na główne pozycje towarowe, czy usługowe oraz kraje eksportu na poziomie podregionów, dostępne zbiory danych przeanalizowano także pod kątem zależności występujących pomiędzy rodzajem głównej działalności respondenta wg PKD oraz pozycją eksportowanego towaru (wg CN/PKWiU). Przyjęto bowiem wstępne założenie, iż towary będące przedmiotem eksportu, które są produktami głównej działalności powinny być wytworzone w siedzibie sprawozdawcy. Wyniki przeprowadzonych analiz wskazały jednak, iż lepszą korelację zapewnia metoda wykorzystująca informacje na temat wartości przychodów ze sprzedaży

⁸Wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport nazywana jest skrótowo jako wartość przychodów ze sprzedaży na eksport.

produktów na eksport wykazywane w ramach formularza SP *Roczna ankieta przedsiębiorstwa*.

- 3) Eksperymentalne naliczenie informacji na temat wartości eksportu towarów na poziomie województw i podregionów w oparciu o dane pozyskane w ramach badania pilotażowego i przy wykorzystaniu metody opracowanej w ramach pkt. 2).

W oparciu o wyniki prac opisanych w ramach pkt. 2) przystąpiono do naliczenia danych na temat wartości eksportu towarów na poziomie województw i podregionów. Na wstępie ocenie poddano skalę zjawiska eksportu towarów wytworzonych przez przedsiębiorstwo inne niż jednostka dokonująca wymiany handlowej z zagranicą. Z analizy danych uzyskanych w ramach badania pilotażowego wynika, iż zjawisko to dotyczy ok. 12% wartości eksportu towarów zrealizowanego przez podmioty gospodarki narodowej w 2016r.⁹

Następnie w oparciu o naliczone dane wartościowe ustalono struktury wartości eksportu towarów według województw oraz podregionów. W dalszej kolejności struktury zostały porównane z wynikami uzyskanymi wprost z badania pilotażowego, a także z wynikami naliczonymi na podstawie danych z bazy handlu zagranicznego. Szczegółowy opis przeprowadzonych prac zamieszczono w rozdziale 5 niniejszego raportu. Działanie to miało m.in. na celu przetestowanie metody oraz jej ocenę pod kątem możliwości jej zastosowania w regularnych badaniach statystyki publicznej.

- 4) Eksperymentalne naliczenie informacji na temat wartości usług dostarczanych nierezydentom na poziomie województw i podregionów w oparciu o dane pozyskane w ramach badania pilotażowego i przy wykorzystaniu metody opracowanej w ramach pkt. 2).

Do naliczenia danych na temat wartości usług dostarczanych nierezydentom na poziomie województw czy podregionów planowano zastosować tę samą metodę co w przypadku prac przeprowadzonych w ramach pkt. 3). Po dokonaniu analizy populacji podmiotów, które znalazły się w zbiorze danych jednostkowych badania pilotażowego ustalono, iż w przypadku usług wartość usług świadczonych nierezydentom przez przedsiębiorstwo inne niż jednostka sprawozdawcza stanowi 2,1% wartości eksportowanych usług, w tym ponad połowa to usługi świadczone przez przedsiębiorstwa zlokalizowane poza terytorium kraju. Opracowanie informacji na temat wartości usług dostarczonych nierezydentom na poziomie podregionów wymagałoby zatem rozszacowania mniej niż 1% wartości eksportu usług dla Polski ogółem na podregiony. Ponadto, po przeprowadzeniu oceny spójności danych uzyskanych w ramach formularza SP na temat wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport z wynikami badania pilotażowego ustalono, iż w przypadku eksportu usług zależności są dużo bardziej złożone niż w przypadku eksportu towarów. Dlatego też, w trakcie realizacji zadania przyjęto, iż eksport usług na poziomie podregionów powinien być opracowywany bezpośrednio na podstawie danych pozyskiwanych w ramach badania międzynarodowego handlu usługami oraz informacji na temat lokalizacji siedziby usługodawców. Procedura ta nie dotyczy jedynie podmiotów, które posiadają jednostki lokalne. Szczegółowy opis przeprowadzonych prac zamieszczono w rozdziale 5 niniejszego raportu.

- 5) Ustalenie procedur wtórnego opracowywania danych na temat wartości eksportu towarów i wartości eksportu usług na poziomie podregionów w ramach stałego badania statystyki publicznej.

⁹ Nie dotyczy jednostek realizujących eksport towarów z terytorium kraju a niebędących rezydentami RP.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych analiz, o których mowa w pkt.4) i 5) przystąpiono do opracowania procedury naliczania danych na temat wartości eksportu towarów i wartości eksportu usług na poziomie województw i podregionów. Szczegółowy opis procedur przedstawiono w zeszycie metodologicznym stanowiącym *Aneks* do niniejszego raportu.

- 6) Weryfikacja zasad metodologicznych opracowanych w ramach I etapu pracy badawczej.

Zeszyt metodologiczny opracowany w ramach I etapu pracy badawczej został zmodyfikowany przy uwzględnieniu doświadczeń zdobytych w ramach przeprowadzonej pracy badawczej. Weryfikacji uległy założenia metodologiczno-organizacyjne badań, które miałyby być realizowane cyklicznie np. co 5 lat w ramach badań statystyki publicznej. Ich celem byłoby pozyskanie informacji na temat lokalizacji, w której wytwarzany jest towar będący przedmiotem eksportu, czy siedziby usługodawcy. Informacje zebrane od podmiotów wykorzystywane byłyby do naliczenia wartości eksportu towarów, czy wartości eksportu usług według ich rodzaju oraz kraju partnera transakcji na poziomie podregionów. Ponadto, postużyłyby one do weryfikacji założeń przyjętych w procedurze naliczania danych na temat wartości eksportu towarów, czy usług ogółem na poziomie podregionów dla lat sprawozdawczych pomiędzy badaniami bezpośrednimi.

Zeszyt metodologiczny rozszerzony został również o część, w której opisano procedurę naliczania danych dotyczących wartości eksportu towarów i wartości eksportu usług na poziomie podregionów dla lat sprawozdawczych występujących pomiędzy badaniami cyklicznymi.

Zakłada się, że badanie mające pozyskać informacje na temat wartości eksportu na poziomie podregionów realizowane byłoby cyklicznie, np. co 5 lat. W okresach pomiędzy latami sprawozdawczymi informacje opracowywane byłyby natomiast przy zastosowaniu procedur zaproponowanych w zeszycie metodologicznym. Procedury te weryfikowane byłyby danymi zebranymi w ramach badania cyklicznego.

IV. Metodologie wykorzystane w ramach pracy badawczej

Punktem wyjścia dla przeprowadzenia pracy badawczej *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* były metodologie następujących badań realizowanych w ramach systemu badań statystyki publicznej:

- 1.51.08 *Realizacja międzynarodowego handlu towarami w wyrażeniu ilościowo-wartościowym,*
- 1.51.09 *Międzynarodowy handel usługami.*

Zasady metodologiczne w/w badań zostały opisane w Zeszycie metodologicznym *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* (MODUŁ I, pkt. 2 I MODUŁ II, pkt.2), który stanowi Aneks do niniejszego raportu.

Badanie pilotażowe pozyskujące bezpośrednio od rezydentów zaangażowanych w wymianę handlową z zagranicą informacji umożliwiających przyporządkowanie wartości eksportu towarów, czy wartości usług świadczonych nierezydentom do podregionu (NUTS3) siedziby ich faktycznego producenta lub usługodawcy zrealizowane było przy wykorzystaniu zasad metodologiczno-organizacyjnych badania pilotażowego opracowanych w ramach I etapu pracy badawczej.

III etap pracy badawczej wymagał natomiast ustalenia procedury dla eksperymentalnego naliczenia danych na temat wartości eksportu towarów oraz eksportu usług na poziomie podregionów w oparciu o wyniki przeprowadzonego badania pilotażowego oraz informacje dostępne w statystyce publicznej charakteryzujące działalność przedsiębiorstw zaangażowanych w wymianę handlową z zagranicą.

Celem eksperymentalnego naliczenia danych było przetestowanie metody opracowania informacji na temat wartości eksportu towarów, czy wartości eksportu usług w układzie województw i podregionów.

Metoda ta polegała na dezagregacji danych dla Polski ogółem odnośnie:

- wartości eksportu towarów opracowywanej w ramach badania handlu zagranicznego towarami oraz
- wartości usług dostarczanych nierezydentom opracowywanej w ramach badania międzynarodowego handlu usługami

na poziom podregionów przy wykorzystaniu informacji gromadzonych w systemie statystyki publicznej.

Następnie informacje na temat wartości eksportu towarów, czy wartości usług dostarczanych nierezydentom na poziomie województw i podregionów uzyskane w ramach tej metody zostały porównane z wynikami uzyskanymi w ramach badania pilotażowego. Prace przeprowadzono na zbiorze jednostek, które wzięły udział w badaniu pilotażowym realizowanym w ramach II etapu pracy badawczej.

Punktem wyjścia prowadzonych analiz było przyjęcie wstępnego założenia, iż udział wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w wartości przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport odzwierciedla relacje, które zachodzą pomiędzy wartością eksportu towarów wyprodukowanych w jednostce zajmującej się eksportem w wartości eksportu towarów ogółem.

Na potrzeby niniejszej pracy badawczej zabezpieczono więc następujące zbiory danych za rok sprawozdawczy 2016:

- zbiór danych jednostkowych pozyskanych na formularzu ETiU *Sprawozdanie o eksporcie towarów i usług na poziomie podregionów w 2016 r.* w ramach badania pilotażowego przeprowadzonego w I etapie pracy badawczej;
- zbiór danych jednostkowych badania handlu zagranicznego w zakresie wartości eksportu towarów ogółem (bazy danych EXTRASTAT¹⁰ i INTRASTAT);
- zbiór danych jednostkowych badania międzynarodowego handlu usługami w zakresie wartości usług dostarczanych nierezydentom ogółem (dane z formularza DNU-K *Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług za kwartał ...* oraz DNU-R *Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług za rok ...*);
- zbiór danych jednostkowych z rocznego badania działalności gospodarczej przedsiębiorstw w zakresie wartości przychodów ze sprzedaży produktów¹¹, wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport oraz wartości przychodów ze sprzedaży towarów¹² i materiałów¹³ na eksport (dane z formularza SP).

Uwzględniając koncepcyjny charakter prac przeprowadzonych w ramach III etapu pracy badawczej, szczegółowy opis procedury eksperymentalnego naliczenia danych na temat wartości eksportu towarów, czy wartości usług dostarczanych nierezydentom na poziomie podregionów zostały przedstawione łącznie z wynikami prowadzonych analiz.

V. Eksperymentalne naliczenie danych

Ze względu na odmienną specyfikę przedmiotu wymiany międzynarodowej, jakim są towary i usługi, prace związane z naliczeniem danych oraz analiza uzyskanych wyników prowadzono odrębnie dla eksportu towarów oraz eksportu usług. Dlatego też, zbiór danych wynikowych z badania pilotażowego realizowanego na formularzu ETiU *Sprawozdanie o eksporcie towarów i usług na poziomie podregionów w 2016 r.* podzielono na dwa odrębne zbiory.

1. Eksport towarów

Procedura naliczenia danych w zakresie wartości eksportu towarów na poziomie województw i podregionów realizowana była etapowo:

I. Zestawienie danych niezbędnych do przeprowadzenia wstępnych analiz.

Mając na celu ustalenie zależności występujących pomiędzy udziałem wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport dla każdej jednostki, która brała udział w badaniu pilotażowym i wypełniła dział 1 formularza ETiU *Sprawozdanie o eksporcie towarów i usług na poziomie podregionów w 2016 r.*, tj. 275 jednostek, zestawiono informacje na temat:

¹⁰ EXTRASTAT - system wymiany towarowej z "krajami trzecimi" czyli niebędącymi członkami Unii Europejskiej.

¹¹ Wytworzone wyroby gotowe, półfabrykaty oraz usługi.

¹² Rzeczowe składniki majątkowe nabyte z przeznaczeniem do dalszej odsprzedaży (również towary w drodze). Do towarów zalicza się produkty gotowe własnej produkcji, znajdujące się w jej punktach sprzedaży detalicznej, o ile nie można wyodrębnić tych produktów od towarów pochodzących z zakupów (ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047, z późn. zm.).

¹³ Nabyte od obcych kontrahentów i ewentualnie wyprodukowane przez własne komórki pomocnicze: surowce i inne materiały podstawowe, paliwa, materiały pomocnicze, opakowania, części zapasowe maszyn i urządzeń, które są przeznaczone do zużycia na potrzeby wszystkich rodzajów własnej działalności gospodarczej. W skład materiałów wchodzi również odpady, produkty uboczne i odzyski powstałe w toku produkcji lub innej działalności (ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047, z późn. zm.).

- rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej przez jednostkę, tj. symbolu klasy działalności wg PKD;
- województwa i powiatu, w którym zlokalizowana jest siedziba sprawozdawcy;
- wartości eksportu towarów ogółem oraz w podziale według faktycznego producenta eksportowanych towarów (jednostka sprawozdawcza, inne przedsiębiorstwo, jednostka lokalna, jednostka zagraniczna) – z formularza badania pilotażowego ETiU;
- wartości eksportu towarów ogółem wykazana w bazie handlu zagranicznego;
- wartości przychodów netto ze sprzedaży produktów – z formularza SP *Roczna ankieta przedsiębiorstwa*;
- wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport – z formularza SP *Roczna ankieta przedsiębiorstwa*;
- wartości przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów na eksport (pot. wartość sprzedaży na eksport ogółem) – z formularza SP *Roczna ankieta przedsiębiorstw*.

II. Analiza dostępności danych.

Dla 275 jednostek, które znalazły się w zbiorze, w przypadku 13 jednostek brak było danych z SP *Roczna ankieta przedsiębiorstw*. Wśród tych jednostek 10 to jednostki małe z liczbą pracujących 9 osób i mniej, które nie są objęte sprawozdawczością na formularzu SP. Pozostałe 3 jednostki nie dopełniły natomiast obowiązku sprawozdawczego. W przypadku jednostek małych 7 z nich prowadziło działalność handlową, a cała wartość eksportu towarów przyporządkowana została do eksportu towarów wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo.

Na tej podstawie przyjęto, iż wartość eksportu towarów wykazywana przez jednostki małe z liczbą pracujących 9 osób i mniej będzie traktowana jako eksport własnych produktów, jeśli działalność przez nie prowadzona należy do sekcji spoza handlu. W przypadku podmiotów handlowych wartość eksportu towarów będzie traktowana jako eksport produktów wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo (krajowe bądź zagraniczne).

Rekordy dla tych jednostek zostały usunięte ze zbioru do dalszych analiz. W zbiorze pozostały 262 jednostki.

III. Analiza zbioru danych pod kątem spójności informacji pochodzących z różnych źródeł danych.

Dla każdej jednostki w zbiorze dokonano porównania informacji na temat wartości eksportu towarów ogółem wykazanych w ramach badania pilotażowego z danymi ze statystyki handlu zagranicznego. Dodatkowo uwzględniono informacje na temat wartości przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport z formularza SP.

W przypadku 57 jednostek wartość eksportu towarów ustalona na podstawie danych zebranych w ramach formularza badania pilotażowego ETiU *Sprawozdanie o eksporcie towarów i usług na poziomie podregionów w 2016 r.* była wyższa bądź niższa o ok. 25%-30% od wartości eksportu towarów wykazanej w ramach statystyki handlu zagranicznego. Obserwacje te uznano za odstające¹⁴ i usunięto ze zbioru.

¹⁴ Obserwacja odstająca (outlier) to taka obserwacja, która odchyła się tak bardzo od innych obserwacji, że rodzi to przypuszczenie, że powstała w wyniku działania innego mechanizmu, tj. że pochodzi z innego rozkładu niż pozostałe obserwacje w zbiorze danych. [5]

Obserwacje odstające zostały ustalone przy zastosowaniu poniższej formuły¹⁵:

$$X_{ods} \notin [Q_1 - 1,5(Q_3 - Q_1); Q_3 + 1,5(Q_3 - Q_1)]$$

gdzie:

X_{ods} – wartości odstające;

Q_1 - kwartył pierwszy;

Q_{13} - kwartył pierwszy;

Uwzględniając powyższą formułę, uzyskano granice przedziału wartości typowych:

$$X_{ods} \notin [-34,9\%; 24,8\%]$$

IV. Weryfikacja założeń przyjętych na etapie planowania metody.

Prace polegały na sprawdzeniu poprawności założenia, iż udział wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w wartości przychodów ze sprzedaży na eksport ogółem odzwierciedla relacje, które zachodzą pomiędzy udziałem wartości eksportu towarów wyprodukowanych w jednostce zajmującej się eksportem w wartości eksportu towarów ogółem.

W tym celu dla każdej jednostki naliczono:

- udział wartości eksportu towarów wytworzonych w jednostce sprawozdawczej w stosunku do wartości eksportu towarów ogółem – na podstawie danych z badania pilotażowego;
- udział wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w wartości przychodów ze sprzedaży na eksport ogółem - na podstawie danych z formularza SP *Roczna ankieta przedsiębiorstw*.

Następnie dokonano porównania naliczonych udziałów. Na 205 jednostek, które zostały w zbiorze po korekcie, w przypadku 50 jednostek odnotowano ponad 5 p.proc. różnice pomiędzy tymi udziałami, a 38 jednostek – ponad 10 p.proc. W trakcie analiz zidentyfikowano, iż jedna z jednostek o ponad 8% udziale wartości eksportu towarów wykazanych w ramach badania pilotażowego zadeklarowała, że całkowita wartość towarów będących przedmiotem eksportu została wytworzona przez inne przedsiębiorstwo. Jednocześnie wykazana wartość odpowiada przychodom ze sprzedaży produktów na eksport ogółem zareportowanych przez tą jednostkę w ramach sprawozdania SP. Ponadto, zarówno nazwa, jak i lokalizacja siedziby tej jednostki była taka sama jak przedsiębiorstwa wskazanego jako wytwórca towaru. W związku z powyższym dane przekazane przez tą jednostkę w ramach badania pilotażowego zostały skorygowane, tj. wartość eksportu towarów przypisana jako produkt innego przedsiębiorstwa została przeniesiona do pozycji odpowiadającej własnej produkcji.

V. Analiza zbioru danych w aspekcie działalności jednostek lokalnych.

Do kartoteki badania pilotażowego wytypowane zostały jednostki prawne posiadające jednostki lokalne, co zostało ustalone na podstawie Bazy Jednostek Statystycznych (BJS). Przyporządkowanie wartości eksportu do podregionów kraju uzależnione jest od lokalizacji siedziby oraz rodzaju działalności jednostek lokalnych. Dlatego też, jednostki lokalne

¹⁵ Na podstawie podręcznika: Mieczysław Sobczyk, „Statystyka”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Wydanie V, Warszawa 2008;

zostały wyodrębnione ze zbioru danych wynikowych (11 jednostek) i poddane analizie w odrębnym trybie.

VI. Analiza zbioru danych w aspekcie działalności jednostek handlowych.

W zbiorze danych jednostkowych badania pilotażowego znalazło się 30 jednostek prowadzących działalności zaklasyfikowane do Sekcji G *Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*. Analiza danych w zakresie wartości eksportu towarów wytworzonych przez jednostkę sprawozdawczą oraz wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport potwierdza, iż w przypadku jednostek handlowych udział wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w przychodach ze sprzedaży na eksport ogółem ustalony w oparciu o SP wyniósł ok. 17%, podczas gdy dla jednostek niehandlowych stanowił on ponad 87%.

Dane dotyczące wartości przychodów ze sprzedaży na eksport zbierane w ramach SP trafnie więc odzwierciedlają działalność polskich eksporterów. W związku z tym przyjęto, iż jednostki handlowe będą poddane dalszym analizom łącznie z pozostałymi podmiotami.

VII. Ustalenie wartości eksportu towarów eksportowanych przez jednostkę sprawozdawczą vs. inne przedsiębiorstwo (nie dotyczy jednostek sprawozdawczych posiadających jednostki lokalne).

Na tym etapie działania przystąpiono do ustalenia wartości towarów eksportowanych przez daną jednostkę sprawozdawczą, które zostały przez nią wytworzone oraz wartości towarów eksportowanych przez daną jednostkę sprawozdawczą, które zostały wyprodukowane przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane na terenie kraju bądź poza nim.

Dla każdej z 194 jednostek w zbiorze na podstawie danych z SP ustalono udział wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w przychodach ze sprzedaży na eksport ogółem. W ten sposób ustalono, iż udział wartości eksportu towarów wytworzonych przez jednostki sprawozdawcze w wartości eksportu towarów ogółem wynosi 86,1%. Jednocześnie dane uzyskane w ramach badania pilotażowego wskazują na 88,0% udział.

Tabela 1 Wartość eksportu towarów według producenta opracowana na podstawie wyników badania pilotażowego oraz metody dezagregacji ustalonej w ramach II etapu pracy badawczej

Wyszczególnienie	BADANIE PILOTAŻOWE		METODA DEZAGREGACJI DANYCH HANDLU ZAGRANICZNEGO	
	w tys. zł	udział w %	w tys. zł*	udział w %
Eksport towarów	51 693 272	100,0	52 629 036	100,0
z tego wytworzonych przez:				
jednostkę sprawozdawczą	45 484 006	88,0	45 324 963	86,1
inne przedsiębiorstwo	6 209 267	12,0	7 304 073	13,9
w tym zlokalizowane poza terytorium kraju	1 550 798	3,0	x	x

Źródło: obliczenia własne

* Wartość eksportu towarów ogółem dla 194 jednostek, które znalazły się w zbiorze

W kolejnym kroku podjęto próbę ustalenia, jaka część wartości eksportu towarów niebędących efektem własnej działalności została wyprodukowana przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza terytorium kraju.

Na podstawie wyników badania pilotażowego ustalono, iż udział wartości eksportu towarów wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza granicami kraju w wartości eksportu towarów ogółem wyniósł 3,0%. Udział ten jest jednak zróżnicowany w zależności od rodzaju prowadzonej działalności. Jednostki prowadzące działalności zaklasyfikowane wg PKD do Sekcji B *Górnictwo i wydobywanie* oraz Sekcji E *Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją* nie zaraportowały eksportu towarów pochodzących z zagranicy. W Sekcji C *Przetwórstwo przemysłowe* udział ten wyniósł 0,6% wartości eksportu towarów ogółem, a w Sekcji G – 31,7%.

Dlatego też, przyjęto, iż wartości eksportu towarów wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza terytorium kraju będą ustalane odrębnie dla każdej sekcji PKD w oparciu o udziały uzyskane w ramach badania pilotażowego.

Tabela 2 Udział eksportu towarów wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza krajem w eksporcie towarów ogółem

Wyszczególnienie	UDZIAŁ W %
SEKCJA B <i>Górnictwo i wydobywanie</i>	0,0
SEKCJA C <i>Przetwórstwo przemysłowe</i>	0,6
SEKCJA E <i>Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją</i>	0,0
SEKCJA G <i>Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle</i>	31,7
RAZEM	3,0

Źródło: obliczenia własne

Wartość eksportu towarów wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza krajem nie podlega dezagregacji na województwa oraz podregiony kraju i pomniejszy wartość eksportu towarów wytworzonych przez przedsiębiorstwo inne niż jednostka sprawozdawcza.

Tabela 3 Wartość eksportu towarów wytworzonych przez jednostkę sprawozdawczą* oraz przez inne przedsiębiorstwo według lokalizacji innego przedsiębiorstwa w tys. zł

Wyszczególnienie	Eksport towarów	z tego wytworzonych przez:			
		jednostkę sprawozdawczą	inne przedsiębiorstwo	z tego zlokalizowane:	
				w kraju	zagranicą
ZBIÓR JEDNOSTEK BADANIA PILOTAŻOWEGO RAZEM	52 629 036	45 324 963	7 304 073	5 741 366	1 562 707

*z wyłączeniem jednostek posiadających jednostki lokalne

Źródło: obliczenia własne

W ramach eksperymentalnego naliczenia wartości eksportu towarów na poziomie podregionów dezagregacji podlega 5 741 366 tys. zł, co stanowi 10,9% wartości eksportu towarów ogółem wykazanych przez jednostki, które znalazły się w zbiorze danych z badania pilotażowego wykorzystanego do analiz.

VIII. Ustalenie wartości eksportu towarów realizowanego przez rezydentów RP opracowanego na podstawie badania handlu zagranicznego towarami dla podregionów kraju.

Na cele eksperymentalnego naliczenia danych o eksporcie towarów przyjęto, iż:

- wartość eksportu towarów wytworzonych przez jednostki sprawozdawcze (z wyłączeniem jednostek posiadających jednostki lokalne) zostanie przyporządkowana do podregionów siedziby jednostki sprawozdawczej;
- wartość eksportu towarów (z wyłączeniem jednostek posiadających jednostki lokalne) wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo (tj. 5 741 366 tys. zł) zlokalizowane w kraju rozszacowano na województwa i podregiony strukturą przychodów netto ze sprzedaży produktów na rynek krajowy opracowaną dla przedsiębiorstw prowadzących działalności wytwórcze, tj. działalności zaklasyfikowane wg PKD do Sekcji A *Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo*, B *Górnictwo i wydobywanie* i C *Przetwórstwo przemysłowe*;
- wartość eksportu towarów realizowanego przez jednostki posiadające jednostki lokalne zostanie przyporządkowana do województw i podregionów zgodnie ze strukturą wykazaną w ramach badania pilotażowego.

W pierwszych kroku naliczono strukturę przychodów netto ze sprzedaży produktów na rynek krajowy opracowaną dla przedsiębiorstw prowadzących działalności zaklasyfikowane wg PKD do Sekcji A, B i C na poziomie województw i podregionów kraju. Następnie wartość eksportu towarów wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo dla Polski ogółem zdezagregowano na poziom województw i podregionów ww. strukturą. W kolejnym kroku dezagregacji poddano wartość eksportu towarów realizowanego przez przedsiębiorstwa posiadające jednostki lokalne.

Wartość eksportu towarów dla Polski ogółem na poziomie podregionów stanowi sumę wartości eksportu towarów wytworzonych przez jednostki sprawozdawcze na poziomie podregionów, wartość eksportu towarów wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane w kraju na poziomie podregionów oraz wartość eksportu towarów realizowanego przez jednostki posiadające jednostki lokalne na poziomie podregionów.

IX. Wyniki eksperymentalnego naliczenia danych na temat eksportu towarów na poziomie województw i podregionów.

Na podstawie wartości eksportu towarów naliczonych zgodnie z metodą opracowaną w ramach badania pilotażowego ustalono strukturę eksportu na poziomie podregionów. Analogiczne zestawienie przygotowano dla danych na temat wartości eksportu towarów na poziomie podregionów naliczonych wprost z danych zawartych w bazie handlu zagranicznego towarami oraz danych zebranych w ramach badania pilotażowego. Zestawienia uwzględniały tę samą populację jednostek, tj. podmiotów, które wzięły udział w badaniu pilotażowym i ich wyniki nie zostały usunięte ze zbioru na skutek wprowadzonych korekt.

Dane na temat wartości i struktury eksportu towarów na poziomie województw i podregionów naliczone eksperymentalnie z wykorzystaniem różnych podejść zawarte są w *Załączniku nr 1* do niniejszego raportu.

2. Eksport usług

W przypadku usług dostarczanych nierezydentom procedura naliczenia danych na poziomie województw i podregionów również realizowana była etapowo:

- I. Zestawienie danych niezbędnych do przeprowadzenia wstępnych analiz.

Mając na celu ustalenie zależności występujących pomiędzy udziałem wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport dla każdej jednostki, która wzięła udział w badaniu pilotażowym i wypełniła dział 1 formularza ETiU, tj. 530 jednostek, zestawiono informacje na temat:

- rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej przez jednostkę, tj. symbolu klasy działalności wg PKD;
- województwa i powiatu, w którym zlokalizowana jest siedziba sprawozdawcy;
- wartości eksportu towarów ogółem oraz w rozbiciu według faktycznego producenta eksportowanych towarów (jednostka sprawozdawcza, inne przedsiębiorstwo, jednostka lokalna, jednostka zagraniczna) – z formularza badania pilotażowego ETiU;
- wartości usług dostarczonych nierezydentom wykazanej w ramach badania *Międzynarodowy handel usługami*;
- wartości eksportu towarów ogółem wykazana w bazie handlu zagranicznego;
- wartości przychodów netto ze sprzedaży produktów – z formularza SP;
- wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport – z formularza SP;
- wartości przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów na eksport – z formularza SP.

II. Analiza dostępności danych.

Dla 530 jednostek, które znalazły się w zbiorze, w przypadku 66 jednostek brak było danych z SP. Wśród tych jednostek 19 to przedsiębiorstwa finansowe, a 35 to jednostki małe z liczbą pracujących 9 osób i mniej, które nie są objęte sprawozdawczością na formularzu SP. Pozostałe jednostki nie dopełniły natomiast obowiązku sprawozdawczego, w tym 4 jednostki prowadzące działalności handlowe. Prawie 100% wartości usług wykazanych w ramach badania pilotażowego jako dostarczone nierezydentom były świadczone przez jednostki sprawozdawcze.

Dlatego też przyjęto, iż wartość eksportu usług wykazywanych przez jednostki, które nie znalazły się w zbiorze SP, należy przyporządkować do województwa i podregionu, w którym zlokalizowana jest siedziba jednostki sprawozdawczej. Rekordy dla tych jednostek zostały usunięte ze zbioru do dalszych analiz. W zbiorze pozostały 463 jednostki.

III. Analiza zbioru danych pod kątem spójności informacji pochodzących z różnych źródeł danych.

Dla każdej jednostki w zbiorze dokonano porównania informacji na temat wartości eksportu usług wykazanych w ramach badania pilotażowego z danymi zebranymi w ramach badania międzynarodowego handlu usługami. Dodatkowo uwzględniono informacje na temat wartości przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport z formularza SP, a także dane na temat wartości eksportu towarów pochodzące ze statystyki handlu zagranicznego towarami.

W przypadku 72 jednostek wartość eksportu usług ustalona na podstawie ETiU *Sprawozdanie o eksporcie towarów i usług na poziomie podregionów w 2016 r.* była wyższa o ok. 22% bądź niższa o ok. 38% od wartości eksportu usług wykazanej w ramach badania międzynarodowego handlu usługami. Jednostki te zostały usunięte ze zbioru.

Zakres wartości odstających ustalono w oparciu o wartość odchylenia standardowego wyznaczonego dla procentowych różnic występujących pomiędzy wartościami eksportu usług ustalonymi w ramach badania pilotażowego oraz badania międzynarodowego handlu

usługami.¹⁶ Za obserwacje odstające uznane te leżące poza przedziałem określonym poniższą formułą¹⁷:

$$X_{ods} \notin [\bar{x} - s; \bar{x} + s]$$

gdzie:

X_{ods} – wartości odstające;

\bar{x} – średnia arytmetyczna;

s – odchylenie standardowe;

Uwzględniając powyższą formułę, uzyskano granice przedziału wartości typowych:

$$X_{ods} \notin [-38,2\%; 21,7\%]$$

IV. Weryfikacja założeń przyjętych na etapie planowania badania.

Prace polegały na sprawdzeniu poprawności założenia, iż udział wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w wartości przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport odzwierciedla relacje, które zachodzą pomiędzy udziałem wartości usług dostarczanych nierezydentom świadczonych przez jednostkę sprawozdawczą w wartości eksportu usług ogółem.

W tym celu dla każdej jednostki naliczono:

- udział wartości eksportu usług wytworzonych w jednostce sprawozdawczej w stosunku do ogółu eksportu usług – na podstawie danych z badania pilotażowego;
- udział wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w wartości przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów na eksport - na podstawie danych z formularza SP.

Następnie dokonano porównania naliczonych udziałów. Uwzględniono przy tym informacje na temat wartości eksportu towarów wykazanych w ramach handlu zagranicznego towarami, w tym w szczególności w przypadku jednostek prowadzących działalności handlowe. Wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport wykazana w ramach formularza SP dotyczy bowiem całokształtu działalności prowadzonej przez daną jednostkę.

W przypadku 45 z 391 jednostek wartość przychodów ze sprzedaży produktów na eksport wykazana w ramach formularza SP była równa 0. Dla 27 jednostek odnotowano ponad 5 p.proc. różnice pomiędzy tymi udziałami, a 19 jednostek – ponad 10 p.proc.

V. Analiza zbioru danych w aspekcie działalności jednostek lokalnych

Do kartoteki badania pilotażowego wytypowane zostały jednostki prawne posiadające jednostki lokalne, co zostało ustalone na podstawie Bazy Jednostek Statystycznych (BJS). Przyporządkowanie wartości eksportu do podregionów kraju uzależnione jest od lokalizacji siedziby oraz rodzaju działalności jednostek lokalnych. Dlatego też, jednostki lokalne zostały wyodrębnione ze zbioru danych wynikowych (4 jednostki) i poddano je analizie w odrębnym trybie.

¹⁶ Metoda wyznaczenia obserwacji odstających wykorzystana w przypadku eksportu towarów nie znalazła tutaj zastosowania. W wyniku wyznaczenia przedziału wartości typowych w oparciu o formułę rozstępu ćwiartkowego konieczne byłoby usunięcie ze zbioru ok. 370 jednostek.

¹⁷ Ibidem 11 str. 24

VI. Analiza zbioru danych w aspekcie działalności jednostek handlowych.

W zbiorze danych jednostkowych z badania pilotażowego znalazło się 27 jednostek prowadzących działalności zaklasyfikowane do Sekcji G *Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*. Szczegółowa analiza usług świadczonych nierezydentom przez te jednostki potwierdza, iż były to usługi związane z handlem, usługi napraw czy konserwacji sprzedawanych produktów, czy usługi transportowe. Dlatego też uznano, iż usługi te są świadczone przez jednostki sprawozdawcze.

VII. Ustalenie wartości usług świadczonych nierezydentom przez jednostkę sprawozdawczą vs. inne przedsiębiorstwo (nie dotyczy jednostek sprawozdawczych posiadających jednostki lokalne).

Na tym etapie działania przystąpiono do ustalenia wartości usług eksportowanych przez daną jednostkę sprawozdawczą, które były świadczone przez nią oraz wartości usług eksportowanych przez daną jednostkę sprawozdawczą, które były świadczone przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane na terenie kraju bądź poza nim.

Dla każdej z 387 jednostek w zbiorze na podstawie danych z SP ustalono udział wartości przychodów ze sprzedaży produktów (dóbr i usług) na eksport w przychodach ze sprzedaży na eksport. Przy zastosowaniu powyższej metody ustalono, iż udział wartości eksportu usług wytworzonych przez jednostką sprawozdawczą wynosi 99,2%, podczas gdy dane uzyskane w ramach badania pilotażowego wskazują na 97,9% udział.

Tabela 4 Wartość eksportu usług według usługodawcy opracowana na podstawie wyników badania pilotażowego oraz metody dezagregacji ustalonej w ramach II etapu pracy badawczej

Wyszczególnienie	BADANIE PILOTAŻOWE		METODA DEZAGREGACJI DANYCH MIĘDZYKRAJOWEGO HANDLU USŁUGAMI	
	w tys. zł	udział w %	w tys. zł	udział w %
Eksport usług	21 609 538	100,0	21 638 164*	100,0
z tego świadczonych przez:				
jednostkę sprawozdawczą	21 145 863	97,9	21 459 812	99,2
inne przedsiębiorstwo	463 674	2,1	178 352	0,8
w tym zlokalizowane poza terytorium kraju	268 700	1,2	x	x

Źródło: obliczenia własne

* Wartość eksportu usług ogółem dla 387 jednostek, które znalazły się w zbiorze

W kolejnym kroku podjęto próbę ustalenia, jaka część wartości usług dostarczanych nierezydentom i niebędących efektem własnej działalności była świadczona przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza terytorium kraju.

Na podstawie wyników badania pilotażowego ustalono, iż udział wartości eksportu usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza granicami kraju wyniósł 1,2%. Udział ten jest jednak zróżnicowany w zależności od rodzaju prowadzonej działalności. W większości sekcji PKD nie odnotowano sprzedaży usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza granicami kraju. W Sekcji N udział wartości eksportu usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwa z zagranicy wyniósł 14,9%, w Sekcji F *Budownictwo* - 12,4%, a w Sekcji G - 5,2%. Należy wziąć jednak pod uwagę, iż

wartości eksportu usług świadczonych nierezydentom przez inne przedsiębiorstwa zlokalizowane za granicą dotyczyły tylko pojedynczych przedsiębiorstw.

Pomimo tego przyjęto, iż w ramach niniejszego opracowania eksperymentalnego wartości eksportu usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza terytorium kraju ustalono odrębnie dla każdej sekcji PKD w oparciu o udziały uzyskane w ramach badania pilotażowego.

Tabela 5 Udział wartości eksportu usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza krajem

Wyszczególnienie	UDZIAŁ W %
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	0,1
SEKCJA F Budownictwo	12,4
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	5,2
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	(0,0)
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14,9
POZOSTAŁE SEKCJE	0,0
RAZEM	1,2

Źródło: obliczenia własne

Wartość eksportu usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza krajem naliczona jako iloczyn udziału wykazanego w tabeli 5 i wartości eksportu usług ogółem ustalonego dla danej sekcji PKD przewyższa wartość eksportu usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwo. W związku z tym uzyskano ujemną wartość eksportu usług realizowanego przez inne przedsiębiorstwa zlokalizowane na terytorium kraju.

Tabela 6 Wartość eksportu usług świadczonych przez jednostkę sprawozdawczą (z wyłączeniem jednostek posiadających jednostki lokalne) oraz przez inne przedsiębiorstwo według lokalizacji innego przedsiębiorstwa w tys. zł

Wyszczególnienie	Eksport usług	z tego świadczonych przez:			
		jednostkę sprawozdawczą	inne przedsiębiorstwo	z tego zlokalizowane:	
				w kraju	zagranicą
ZBIÓR JEDNOSTEK BADANIA PILOTAŻOWEGO					
RAZEM	21 638 164	21 459 812	178 352	-92 019	270 371

Źródło: obliczenia własne

Zarówno niski odsetek wartości usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwo, jak i ujemna wartość eksportu usług realizowana przez inne przedsiębiorstwa w kraju stanowią przesłankę do odstąpienia od realizacji kolejnych kroków procedury.

VIII. Ustalenie wartości eksportu usług świadczonych przez rezydentów RP opracowanych na podstawie badania międzynarodowego handlu usługami dla województw i podregionów kraju.

Ze względu na niski udział wartości eksportu usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwa przyjęto, iż całkowita wartość usług dostarczanych nierezydentom zostanie przyporządkowana do województw i podregionów, w których znajdują się siedziby

jednostek sprawozdawczych. Odrębne podejście zostanie natomiast zastosowane w przypadku przedsiębiorstw posiadających jednostki lokalne. Wartość eksportu usług realizowanego przez jednostki posiadające jednostki lokalne została przyporządkowana do województw i podregionów zgodnie ze strukturą wykazaną w ramach badania pilotażowego.

IX. Wyniki eksperymentalnego naliczenia danych na temat eksportu usług na poziomie województw i podregionów.

Informacje na temat wartości usług dostarczanych nierezydentom na poziomie województw i podregionów zostały opracowane w dwóch ujęciach, tj. na podstawie:

- wyników badania pilotażowego oraz
- danych z badania międzynarodowego handlu usługami przy przyjęciu założenia, iż lokalizacja eksportu pokrywa się z lokalizacją siedziby respondenta.

Zestawienia uwzględniały tą samą populację jednostek, tj. podmiotów, które wzięły udział w badaniu pilotażowym i ich wyniki i nie zostały usunięte ze zbioru na skutek wprowadzonych korekt.

Następnie na podstawie danych wartościowych opracowano struktury wartości eksportu usług według podregionów, które zostały zamieszczone w *Załączniku nr 3* do niniejszego raportu.

VI. Wnioski i rekomendacje

W wyniku przeprowadzonej pracy badawczej opracowano następujący zestaw wniosków i rekomendacji dotyczący działań w obszarze pomiaru wartości eksportu towarów i usług na poziomie podregionów:

- 1) Głównym celem pracy badawczej *Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)* było ustalenie metodologii badania, w ramach którego opracowywane będą informacje na temat eksportu towarów oraz eksportu usług na poziomie podregionów. Informacje pozyskiwane obecnie w ramach statystyki publicznej na temat wartości eksportu towarów, czy eksportu usług umożliwiają opracowywanie ww. danych jedynie na poziomie kraju. Wśród jednostek zaangażowanych w wymianę handlową z zagranicą zidentyfikowano bowiem przypadki, w których eksporter danego towaru czy usługi nie jest faktycznym wytwórcą produktu, czy faktycznym usługodawcą. Konieczne jest zatem ustalenie lokalizacji produkcji towarów na eksport, czy siedziby usługodawcy i przyporządkowanie odpowiednich wartości eksportu do tych podregionów.
- 2) Wyniki analiz przeprowadzonych w ramach niniejszej pracy badawczej potwierdzają, iż zjawisko eksportu towarów, czy eksportu usług niebędących produktem wytworzonym przez ich eksportera dotyczy głównie wymiany towarowej. W przypadku eksportu usług udział wartości usług dostarczanych nierezydentom, które świadczone są przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane na terenie kraju stanowił poniżej 1% wartości eksportu usług ogółem wykazanych w ramach badania pilotażowego. Dlatego też, dla każdego z powyższych obszarów wymiany handlowej z zagranicą pomiar wartości eksportu na poziomie podregionów powinien być realizowany w ramach dwóch odrębnych procedur.
- 3) Dane dostępne dla statystyki publicznej umożliwiają opracowywanie informacji na temat wartości eksportu towarów ogółem na poziomie podregionów. Brak jest natomiast możliwości opracowywania danych w rozbiciu na grupy towarowe, czy kraje kontrahentów.
- 4) Mając na celu zapewnienie danych na temat wartości eksportu towarów, czy wartości usług dostarczanych nierezydentom w podziale na główne grupy towarowe, czy rodzaje usług oraz

kraj kontrahenta transakcji na poziomie podregionów, rekomendowane jest wdrożenie do statystyki publicznej dwóch odrębnych badań cyklicznych (jednego dla eksportu towarów, drugiego dla eksportu usług) pozyskujących bezpośrednio od podmiotów zaangażowanych w wymianę handlową z zagranicą informacji na temat lokalizacji faktycznego producenta eksportowanych towarów, czy lokalizacji siedziby faktycznego usługodawcy.

- 5) W przypadku badania cyklicznego poświęconego eksportowi towarów na poziomie podregionów konieczne byłoby wdrożenie do statystyki publicznej nowego badania pozyskującego wymagane dane. Informacje dotyczące wartości eksportu towarów opracowywane są na podstawie danych zbieranych przez służby celne. Dlatego też, uruchomienie nowego badania wymagałoby nawiązania współpracy z grupą respondentów, która dotychczas nie była objęta obowiązkami sprawozdawczymi przez statystykę publiczną.
- 6) W celu wdrożenia badania cyklicznego poświęconego eksportowi usług na poziomie podregionów rozszerzeniu uległby zakres przedmiotowy badania *Międzynarodowy handel usługami*. Informacje na temat lokalizacji faktycznego usługodawcy byłyby zbierane w ramach odrębnego modułu uzupełniającego ww. badania.
- 7) Dla lat sprawozdawczych pomiędzy badaniami cyklicznymi, o którym mowa w pkt.1), zalecane jest opracowywanie informacji na temat wartości eksportu towarów ogółem na poziomie podregionów zgodnie z procedurą wypracowaną w ramach pracy badawczej. W przypadku eksportu usług ogółem na poziomie podregionów rozwiązanie to nie jest natomiast rekomendowane ze względu na niski odsetek wartości usług świadczonych nierezydentom przez inne przedsiębiorstwo niż jednostka sprawozdawcza. Wartość usług dostarczanych nierezydentom na poziomie podregionów powinna być opracowywana poprzez przyporządkowywanie wartości eksportu usług do poszczególnych podregionów zgodnie z lokalizacją siedziby jednostki sprawozdawczej.
- 8) Przed przystąpieniem do realizacji badań założenia przyjęte w procedurze naliczania danych na temat wartości eksportu towarów, czy wartości eksportu usług na poziomie podregionów powinny być zweryfikowane w oparciu o wyniki uzyskane w ramach pierwszej edycji badania cyklicznego pozyskującego dane bezpośrednio od respondentów. Następnie założenia te powinny być aktualizowane na podstawie wyników uzyskiwanych w ramach kolejnych edycji badania cyklicznego.
- 9) Ze względu na nieustannie rosnący udział wartości eksportu towarów realizowanego przez jednostki niebędące podmiotami gospodarki narodowej (tj. nieposiadające numeru REGON) rekomendowane jest cykliczne przeprowadzanie wśród tych jednostek ankiety, której celem będzie pozyskanie informacji, czy towary eksportowane przez te jednostki z terytorium kraju zostały wytworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jeśli tak, to w którym podregionie. Działanie to wymaga jednak nawiązanie stałej współpracy z jednostkami, które nie są podmiotami gospodarki narodowej.
- 10) Metodologie badania eksportu towarów na poziomie podregionów oraz badania eksportu usług na poziomie podregionów zaprezentowane w zeszycie metodologicznym stanowiącym Aneks do niniejszego raportu uwzględniają aktualny stan wiedzy na temat zjawisk zachodzących w wymianie handlowej z zagranicą, a także dostępne dla statystyki publicznej zasoby informacyjne. Dlatego też, w momencie wdrażania ww. badań do systemu statystyki publicznej opracowane rozwiązania mogą ulec modyfikacji.

Bibliografia

- 1) Bernard A. B., Bradford Jensen J., Redding S. J., Schott P. K., 2007, Firms in International Trade, *Journal of Economic Perspectives*, 21(3), s. 105-130;
- 1) Brodzicki T., Ciołek D., 2016, Determinanty działalności eksportowej polskich firm produkcyjnych, *Gospodarka Narodowa*, 282, s. 59-76;
- 2) Cieślík J., 2010, Internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw. Aktualne tendencje – implikacje dla polityki gospodarczej, Akademia Leona Koźmińskiego, Warszawa [<http://nowybiznes.edu.pl/s/p/artykuly/92/921/Cieslik%20Internacjonalizacja%202010.pdf> z 3 września 2017 r.];
- 3) Delgado M. A., Fariñas J. C., Ruano S., 2002, Firm productivity and export markets: a non-parametric approach, *Journal of International Economics*, 57(2), s. 397-422;
- 4) Gruszczynski M. [red.], 2012, *Mikroekonometria. Modele i metody analizy danych indywidualnych*, Oficyna, Warszawa;
- 5) Hawkins D., *Identification of Outliers*, Chapman and Hall, Londyn 1980;
- 6) Kaliszuk E., Marczewski K. (red. nauk. i koordynacja), 2009 *Wpływ członkostwa w Unii Europejskiej na stosunki gospodarcze Polski z zagranicą*, IBRKK, Warszawa;
- 7) Komornicki T., Zaucha J., Szejgiec B., Wiśniewski R., 2015, Powiązania eksportowe gospodarki lokalnej w warunkach zmiennej koniunktury – analiza przestrzenna, *Prace geograficzne nr 250*, IGiPZ PAN, Warszawa;
- 8) Maćkowiak H., 2015, Zróżnicowanie struktury handlu zagranicznego Polski w ujęciu regionalnym oraz konkurencyjność eksportowa regionów, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań;
- 9) Marczewski K. (red. nauk.), 2001, *Polscy eksporterzy w latach 1994 – 2000: wyniki badań ankietowych*, Warszawa;
- 10) Marczewski K. (red. nauk.), 2007, *Aktywność eksportowa polskich przedsiębiorstw przemysłowych: wyniki badań ankietowych*, Warszawa;
- 11) Panek T., Zwierzchowski J., 2013, *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej. Teoria i zastosowania*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa;
- 12) Sobczyk M., „Statystyka”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Wydanie V, Warszawa 2008;
- 13) Puchalska K., 2010, Aktywność eksportowa przedsiębiorstw, *Bank i Kredyt* 41 (3), s. 111–138;
- 14) Umiński S., 2012, Rozważania nad naturą, przyczynami oraz konkurencyjnością działalności eksportowej w ujęciu regionalnym dla Polski, Gdańsk;
- 15) Umiński T., 2014, *Analiza handlu międzynarodowego na poziomie regionalnym*, [w:] K.Gawlikowska-Hueckel, J. Szlachta (red.), *Wrażliwość polskich regionów na wyzwania współczesnej gospodarki. Implikacje dla polityki rozwoju regionalnego*, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa, s. 29-40;
- 16) *Międzynarodowy handel usługami*, Zeszyt metodologiczny, GUS, Warszawa, 2010;
- 17) *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2016*, GUS, Warszawa, 2016;
- 18) *Regionale Aussenhandelsdaten nach Bundesländern - Projektüberblick und methodische Informationen*, www.statistik.at;
- 19) Rozporządzenie Komisji (UE) nr 555/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji

bezpośrednich w odniesieniu do aktualizacji wymogów dotyczących danych oraz definicji (Dz. Urz. EU L 166 z 27.06.2012, str. 22, z późn. zm.);

- 20) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 222/2009 z dnia 11 marca 2009 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 638/2004 w sprawie danych statystycznych Wspólnoty odnoszących się do handlu towarami między Państwami Członkowskimi (Dz.U. UE L 87 z 31.03.2009 r.);
- 21) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 471/2009 z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie statystyk Wspólnoty dotyczących handlu zagranicznego z państwami trzecimi, uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1172/95 (Dz.U. UE L 152 z 16.06.2009 r.);
- 22) Rozporządzenie (WE) nr 638/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie danych statystycznych Wspólnoty odnoszących się do handlu towarami między Państwami Członkowskimi oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3330/91 (Dz.U. UE L 102 z 07.04.2004 r.);
- 23) Rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 roku w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. UE L 154 z 21.06.2003 r.);
- 24) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/1754 z dnia 6 października 2015 r. zmieniające załącznik I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej (Dz.U. EU L 285 z 30.10.2015 r.);
- 25) Ustawa o statystyce publicznej z dnia 29 czerwca 1995 r., (Dz.U. z 1995 r. nr 88, poz. 439 z późn. zm.);
- 26) Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. - Prawo dewizowe (Dz. U. z 2012 r. poz. 826, z późn. zm.);
- 27) Ustawa z dnia 19 marca 2004 r. -Prawo celne (Dz.U. 2016, poz. 1880 z 31.10.2016 r. z późn. zm.);
- 28) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 15 listopada 2016 r. w sprawie zgłoszeń INTRASTAT (Dz.U. poz. 1865 z późn.zm.)

Spis tablic

Tabela 1 Wartość eksportu towarów według rodzaju producenta opracowana na podstawie wyników badania pilotażowego oraz metody dezagregacji ustalonej w ramach II etapu pracy badawczej

Tabela 2 Udział eksportu towarów wytworzonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza krajem w eksporcie towarów ogółem

Tabela 3 Wartość eksportu towarów wytworzonych przez jednostkę sprawozdawczą* oraz przez inne przedsiębiorstwo według lokalizacji innego przedsiębiorstwa w tys. zł

Tabela 4 Wartość eksportu usług według rodzaju usługodawcy opracowana na podstawie wyników badania pilotażowego oraz metody dezagregacji ustalonej w ramach II etapu pracy badawczej

Tabela 5 Udział wartości eksportu usług świadczonych przez inne przedsiębiorstwo zlokalizowane poza krajem

Tabela 6 Wartość eksportu usług świadczonych przez jednostkę sprawozdawczą (z wyłączeniem jednostek posiadających jednostki lokalne) oraz przez inne przedsiębiorstwo według lokalizacji innego przedsiębiorstwa w tys. zł

Wykaz załączników

1. *Aneks Zeszyt metodologiczny. Eksport towarów i usług na poziomie podregionów (NUTS3)*
2. *Załącznik nr 1 Wyniki eksperymentalnego naliczenia wartości i struktury wartości eksportu towarów na poziomie podregionów*
3. *Załącznik nr 2 Wyniki eksperymentalnego naliczenia struktury eksportu usług na poziomie podregionów*